

A szerkesztők előszava

Folyóiratunk huszonötödik, jubileumi lapszámát tartja kezében a tisztelt Olvasó. Kereken tíz évvel ezelőtt indult útjára a Pro Futuro, s néhány évig évente két, majd négy lapszámmal jutott el idáig. 2021-ben – a nyomdai megjelenést támogató projekt lezárultával – ismét visszaállt az eredeti „rend”. Terveink szerint tehát mostantól ismét évi két – a korábbiaknál esetleg valamivel terjedelmesebb – füzettel jelentkezünk.

A kettős jubileum alkalmul szolgál arra, hogy tisztelettel megköszönjük szerzőinknek, hogy kézírataikat rendelkezésünkre bocsátották. „Láthatatlan” szakértőink, anonim lektoraink immár százas nagyságrendű táborának, hogy véleményeikkel, javaslataikkal segítették a szerzőket szövegeik tökéletesítésében, s a szerkesztőket is, a folyóirat színvonalával kapcsolatos elképzeléseik megvalósításában. Ugyancsak köszönet illeti a kiadónkat, a Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtárát a folyóirat megjelenéséhez és láthatóságához való, számtalan hozzájárulásért, a digitalizációs vívmányok beépülését szolgáló innovációért. És nem utolsósorban, köszönettel tartozunk a Debreceni Egyetem Állam- és Jogtudományi Karának, amely útjára indította és megtartotta kebelében a folyóiratot.

Az első tíz év számos kihívást hordozott, amelyeknek igyekeztünk megfelelni. Ezt nemcsak a formátumon, az új honlapon vagy az angol nyelvű lapszámok és a tematikus számok „kísérletein” követhették nyomon Olvasóink, hanem a nemzetközi indexelés érdekében tett erőfeszítéseinken is. A tizedik év hozta például a HeinOnline adatbázisában való megjelenésünket. Bízunk abban, hogy a jövő kihívásainak is hasonlóan meg fogunk tudni felelni.

E lapszámunk ismét egy tematikusan szerkesztett szám, amelyhez az ötletet a korábbi – környezetvédelmi jogi – tematikus számunk sikere adta. Felhívásunkra számos, a munkajog iránt elköteleződött elméleti és gyakorlati szakember vállalta, hogy tanulmányával részt vesz célkitűzésünk megvalósításában. Nem várt lelkesedés övezte kezdeményezésünket, aminek eredménye, hogy a beérkezett tanulmányok számos nézőpontból vizsgálják a munkaerőpiac működését. Azon kollégák is, akik esetleg szerzőként nem jelenhettek most meg nálunk, nagyszámú lektori véleménnyel segítettek minket (egy-egy szakértő esetenként 3-4 véleményezést is vállalt).

Mindebben közrejátszhattak – a hazai munkajogász szakmai közösség összetartásán túl – a pandémiás helyzet miatt felbolydult munkaerőpiaci környezet és az arra adott jogi szabályozási válaszok nehezen értelmezhető volta, illetőleg a jogalkalmazás nehézségei, melyek ismét sarkallják az elméleti és gyakorlati szakembereket, hogy a szabályozás mélyére tekintve ne csak a textuális értelmezés, hanem a teleo-

logikus értelmezés, vagy éppen az empirikus módszerek révén is közelebb kerüljenek egy-egy probléma megoldásához. Ami a munkaerőpiac résztvevőinek sajnálatos helyzet, az a jogtudomány fejlődése szempontjából eredményeket is jelenthet: a pandémiás jogalkotás alapvetően törekedett a munkaerőpiac működésének lehető legliberálisabb szabályozására a piaci szereplők tevékenységének biztosítása érdekében, így nagyon széles az a kör, amelyre vonatkozóan a munkajogi rendelkezések újragondolása vált szükségessé. A szerzők a meglévő, illetve közelmúltbeli átmeneti rendelkezések ellenére igyekeztek – az átmeneti szabályozás esetleges megemlítése mellett – a jogszabály „normál” működése mellett is értelmezhető kérdésekre összpontosítani.

A lapszámot *Kiss György* akadémikus *A munkaszerződés továbbélése vagy egy új szerződés kialakulása?* című tanulmánya nyitja meg, amely a munkajog jövőjével foglalkozva előrevetíti a piaci igények hatására a munkajogban bekövetkező változások munkaszerződést érintő következményeit. A tanulmány a kötelmi alapokból kiindulva ad egy lehetséges jövőbeli jogértelmezési megoldást a munkajoggal foglalkozók számára. A munkajog kötelmi hagyományai mellett a munkajogot jellemző másik alapvető gondolat a munkavállalók szociális védelme iránti igény. *Hajdú József* *A 60 éves Európai Szociális Karta néhány proaktív dilemmája* című tanulmányában ennek a sarokkövét jelentő, a munkavállalók gazdasági és szociális vívmányait összegző nemzetközi szerződéssel és annak a legújabb társadalmi kihívásokra adott válaszaival foglalkozik. *Kártyás Gábor* *Külföldi kölcsön: A határon átnyúló munkaerő-kölcsönzés Magyarországon, különös tekintettel a harmadik országok állampolgárainak foglalkoztatására* című tanulmányából a hazai munkaerőpiaci szükségletek kiszolgálását jelentő határon átnyúló munkaerő-kölcsönzés munkajogi nehézségeit ismerhetjük meg. Ahogyan szintén az aktuális foglalkoztatási helyzetből merített, a munkajog határait feszegető kérdés feldolgozásával kapcsolatos nézőpontját olvashatjuk a *Horváth István–Petrovics Zoltán* szerzőpárosnak, *Digitalizáció a munkában: táguló horizontok, joghézagokkal* címen. A tanulmányban megjelennek a COVID-19 pandémia miatti veszélyhelyzethez kapcsolódó élethelyzetből és jogalkotási körülményekből eredő munkajogi nehézségek és az azokra adható lehetséges válaszok. Joggyakorlat rovatunkban számos, a mindennapi foglalkoztatás szempontjából meghatározó munkajogi rendelkezés elemző bemutatására kerül sor. *Pál Lajos* *A munkaszüneti nap és a munkaidő megszervezésének kérdéseit* vizsgálja, s a munkaszüneti nap egyszerű jogintézménye mögött fellelhető jelentős munkajogi dilemmát elemez: a munkaszüneti nap a kötelezettségteljesítés tartamának csökkentésével egyidejűleg hatással van a tényleges teljesítés feltételeire is. Hasonló munkajogi kettősséggel találkozhatunk *Szabó Imre Szilárd* *A „bértárgyalások” és a hozzájuk kapcsolódó munkajogi és munkaügyi kapcsolati kihívások a köztulajdonban álló vállalatok által működtetett közszolgáltatások területén* című tanulmányában. A köztulajdonban álló vállalkozások működése gazdasági jogi szempontból is számos nehézséget jelent, amelyek a munkajogban is eredményeznek problémás helyzeteket, s ezek munkaügyi kapcsolatokat érintő dilemmába tekinthetünk be a tanulmányon keresztül. A lapszámban találkozhat az olvasó más, a gazdasági munkajogon kívüli kérdést elemző tanulmánnyal is. *Horváth István, Kun Attila és Petrovics Zoltán* egy hosszabb ideje napirenden lévő vitában szolgál számunkra újabb érvekkel, *Adalékok a közszolgálati jog jogágiságának* kérdéséhez címen. Ahogyan *Jakab Nóra*–

Berényi Laura–Rácz Zsófia tanulmánya révén pedig betekintheünk a negyedik ipari forradalom minőségi szakember szükségletének egy területébe, az *Új irányok a szakképzés és a felnőttképzés területén – különös tekintettel a raktározási ágazat aktuális kérdéseire* cím alatt. A közösségi szolgáltatások megszervezése is jelentős átalakuláson ment át az utóbbi időben, ennek munkajogi következménye a foglalkoztatásra irányadó jogi szabályozási környezet megváltozása, melyre többféle megoldással is szolgált az utóbbi években a jogalkotó. Berke Gyula *A jogviszonyváltásról: a közösségi szolgáltatások átszervezésének munkajogi következményei* című tanulmányában ezen jogi megoldások összehasonlító kritikai elemzését végzi el.

Különszámunk egyúttal az Igazságügyi Minisztérium jogászképzés színvonalának emelését célzó programjai keretében a Debreceni Egyetem Állam- és Jogtudományi Karán megvalósuló „Szintlépés a jogérvényesítésben” című kutatás munkajogi csoportjának négy tanulmányát is magában foglalja. E körben Nádas György és Kiss Gergely Árpád *A munkajogi perek átalakulása* címen a jogérvényesítés bírósági szintjét és a munkaügyi perek sajátosságait vizsgálja. Hasonló tárgyú Takács Dóra és Zaccaria Márton Leó tanulmánya *Hatékony és tényleges? Munkajogi irányelvek vizsgálata a Kúria joggyakorlatában, figyelemmel a munkavállalói igényérvényesítésre* címen, azonban e szerzők – a másik tanulmány perjogi szemléletéhez képest – az uniós irányelvek érvényesülését tekintik át, a Kúria ítéletein keresztül. A bírósági jogérvényesítéshez szorosan kapcsolódik a fizetésektelen munkáltatók munkavállalóinak jogvédelme, ami uniós és hazai előírások alapján a Bérgarancia Alapon keresztül biztosított. Az alap működésének és szabályozásának anomáliáit is feldolgozó tanulmányt készített Sipka Péter és Varga Dóra *A Bérgarancia Alap jelentősége a munkaügyi jogvédelem keretei között* címen. Az individuális munkajog területéről a kutatócsoport is kitekintett a kollektív munkajog jogérvényesítésének megoldásait keresve. Rab Henriett és Sipos Marcell *A kollektív munkaügyi vita sajátosságai* címen értekezett a munkajog keretei között a kollektív munkaügyi vita rendezése érdekében biztosított alternatív vitarendezési megoldásokról, néhány latin-amerikai és egy dél-afrikai példát is bemutatva. Tanulmányuk útkeresésnek is tekinthető az alternatív vitarendezés munkajogi népszerűsítése érdekében.

Munkajogi számunk több, szakmai jubileumot is ünnepel. Az Európai Szociális Karta 2021-ben immár 60 éve védi Európában a munkavállalókat. Egy a magyar, nemzeti vonatkozások szempontjából közelgő jubileumra is felhívhatjuk a figyelmet: idén decemberben immár 10 éve, hogy a jelenleg hatályos Munka Törvénykönyvét az Országgyűlés elfogadta. Így a tematikus szám reflexióként is szolgál az elmúlt tíz év tapasztataira.

E lapszámunk mottójául ezért Széchenyi István gondolatát választottuk: *„A jól elrendelt munka minden gyarapodás talpköve!”* Különösen fontosnak tartjuk e gondolatot a veszélyhelyzeti jogalkotás, valamint a munkaerőpiac eltérő foglalkoztatási ágainak és az új típusú atipikus foglalkoztatási megoldások megjelenése és az ezen helyzetekre adott jogalkotói válaszok szempontjából, hiszen ahogyan a munkaerőpiac a nemzetgazdaság alappillére, úgy a munkajog a foglalkoztatás társadalmi garanciája.

Debrecen, 2021 őszén

A szerkesztőség nevében:
Rab Henriett–Fodor László